

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

و باید از میان شما گروهی [مردم را] به نیکو دعوت کنند
و به کار شایسته وادارند و از زشتی بازدارند و آنان همان رستگارانند

سرشناسه:	بیرانوند، عبدالرحیم، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور:	فعل خوبان، امر به معروف و نهی از منکر کاربردی و آسان / عبدالرحیم بیرانوند.
مشخصات نشر:	قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری:	۲۳۲ ص.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۵۳۱-۰۰۳-۳
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
موضوع:	امر به معروف و نهی از منکر
موضوع:	Enjoining what is good and prohibiting what is evil
شناسه افزوده:	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف
رده بندی کنگره:	۲۲۶/۴BP
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۳۷۷۵
سِمارة کتابشناسی ملی:	۵۸۲۴۶۴۱

فعل خوبان

(امر به معروف و نهی از منکر کاربردی و آسان)

مؤلف: عبدالرحیم بیرانوند

طراح جلد: مسعود مهدوی

صفحه آرایی: علی عبادی فرد

ناشر: نشر معارف

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۸

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۸/۰۰۰ تومان

نشر معارف

واحد فروش: ۰۹۱۹۹۷۸۳۰۹۰

تلفکس دفتر نشر معارف: ۰۲۵ - ۳۷۷۴۰۰۰۴

فعل خوبان

امربه سرف و ننی از مسکر
کار بردی و آسان

عبدالرحیم بیرانوند

تقدیم به

... روح آسمانی پدرم ...

www.ketab.ir

فهرست مطالب

فصل اول: واژه‌شناسی

- ۱۹..... معنای لغوی امر و نهی
- ۱۹..... معنای لغوی معروف و منکر
- ۱۹..... معنای اصطلاحی معروف و منکر
- ۲۱..... معنای اصطلاحی امر به معروف و نهی از منکر

فصل دوم: ضرورت و اهمیت امر به معروف و نهی از منکر

- ۲۹..... اهمیت امر به معروف و نهی از منکر
- ۲۹..... از ضروریات دین
- ۳۱..... نشانه بهترین امت
- ۳۳..... برتر از تمامی خوبی‌ها
- ۳۴..... مبنای تشکیل حکومت اسلامی
- ۳۸..... عامل برپایی شریعت و ضامن بقای اسلام

فصل سوم: چگونگی وجوب حکم امر به معروف و نهی از منکر

- ۴۵..... ادله وجوب عقلی
- ۴۸..... ادله وجوب شرعی
- ۴۸..... الف) قرآن
- ۴۹..... ب) روایات
- ۵۱..... وجوب عینی و وجوب کفایی
- ۵۲..... وجوب تعددی و توصلی

فصل چهارم: شرایط امر به معروف و نهی از منکر

- ۶۰..... شرط اول: شناخت معروف و منکر
- ۶۵..... شرط دوم: احتمال تأثیر
- ۶۷..... شرط سوم: اصرار و استمرار گناه
- ۶۹..... شرط چهارم: نداشتن مفسده

فصل پنجم: مراتب و مراحل امر به معروف و نهی از منکر

- ۷۸..... مرحله قلبی
- ۸۱..... مرحله زبانی (لسانی)
- ۸۵..... مرحله عملی (پیدی)
- ۸۶..... چند مطلب مهم درباره مرحله سوم امر به معروف و نهی از منکر

فصل ششم: امر به معروف و نهی از منکر در نهضت حسینی (علیه السلام)

- ۹۶..... مراحل سه گانه امر به معروف و نهی از منکر در نهضت حسینی
- ۱۰۰..... امر به معروف و نهی از منکر در زیارتنامه امام حسین (علیه السلام)

فصل هفتم: امر به معروف و نهی از منکر را از کجا شروع کنیم؟

- ۱۰۵..... ۱. آگاهی بخشی و نهضت آموزش
- ۱۰۷..... ۲. شروع از خود
- ۱۰۹..... ۳. سپس از خانواده و بستگان
- ۱۱۳..... نکته مهم

فصل هشتم: شیوه‌های امر به معروف و نهی از منکر قلبی

۱. پیشسازی در انجام معروف و ترک منکر ۱۱۹
۲. تبسم و خوش رویی ۱۲۱
۳. شیوه اشاره‌ای ۱۲۲
۴. تغافل و به روی نیاوردن ۱۲۲
۵. قطع کردن صحبت مخاطب ۱۲۳
۶. بی‌وجهی و بی‌مهری ۱۲۳
۷. اعراض و دوری از گناهکار ۱۲۴
۸. اخم کردن ۱۲۴
۹. همکاری در انجام معروف و عدم همکاری در انجام منکر ۱۲۵
۱۰. شیوه نمایش ۱۲۵
۱۱. هدیه دادن ۱۲۶

فصل نهم: شیوه‌های امر به معروف و نهی از منکر زبانی

۱. نرم‌خویی و محبت ۱۳۱
۲. روش مستقیم و روش غیر مستقیم ۱۳۳
۳. شیوه تدریجی ۱۳۳
۴. زیبایی بیان و سخن ۱۳۶
۵. شفاف و رسا سخن گفتن ۱۳۷
۶. شیوه تأیید و تغییر ۱۳۷
۷. شیوه تحریک عواطف ۱۳۹
۸. شیوه تکرار ۱۴۰
- هزار نفر بگوید! ۱۴۱
- تجربه کنید! ۱۴۱
- بارها گفته شود! ۱۴۲
- نهی مکرر ۱۴۲

۹. امید دادن و بازسازی روانی ۱۴۴
۱۰. مبارزه با گناه به جای مبارزه با گناهکار ۱۴۵
۱۱. بیان ثواب و کیفر اعمال ۱۴۵
۱۲. شیوه نوشتاری ۱۴۶
۱۳. شیوه سؤالی ۱۴۶
۱۴. امر و نهی جمعی و گروهی ۱۴۸
۱۵. شیوه تلقین ۱۴۹
۱۶. شیوه هنری ۱۵۰
۱۷. آسان سازی ۱۵۱
۱۸. شیوه ملاقات و نکه هاش ۱۵۲
۱۹. جدالی احسن ۱۵۳
۲۰. شیوه تمهیل و تمهیه ۱۵۴

فصل دهم: اقدامات عمده و زیربنایی جهت فرهنگ سازی و پیشگیری

۱. اصلاح و تقویت عقاید ۱۵۹
۲. سالم سازی محیط ۱۶۰
۳. از بین بردن ریشه ها و زمینه های گناه انحراف ۱۶۱
۴. فرهنگ کردن الگوهای شایسته ۱۶۲
۵. علنی کردن معروف و تعظیم شعائر دینی ۱۶۶
۶. ارائه جایگزین مناسب ۱۶۷
۷. مدیریت کردن اوقات فراغت ۱۶۸
- راه های پر کردن اوقات فراغت ۱۶۸
۸. در نظر گرفتن کرامت انسانی ۱۷۰
۹. مخاطب شناسی ۱۷۱
۱۰. در نظر گرفتن موقعیت زمان و مکان ۱۷۳
۱۱. روش برخورد آینه وار ۱۷۳
۱۲. جریان سازی ۱۷۴

فصل یازدهم: برکات و فواید امر به معروف و نهی از منکر

الف) آثار و برکات فردی	۱۸۲
۱. اصلاح انسان	۱۸۲
۲. جانشین خدا و پیامبر شدن	۱۸۲
۳. شریک شدن در ثواب اعمال دیگران	۱۸۳
۴. نجات از قهر خدا	۱۸۳
۵. نصرت و یاری الهی	۱۸۳
۶. توانمند شدن مؤمن و خواری منافق	۱۸۴
۷. کم شدن عمر و روزی	۱۸۴
۸. سبب عاقبت به خیری	۱۸۵
ب) آثار و برکات اجتماعی	۱۸۵
۱. ضمانت اجرایی داشتن برای شریعت	۱۸۵
۲. برقراری عدالت اجتماعی	۱۸۶
۳. ایجاد امنیت اجتماعی	۱۸۷
۴. اصلاح جامعه	۱۸۸
۵. نزول خیر و برکت و سلامتی برای جامعه	۱۸۹
۶. قدرتمندی مؤمنان	۱۹۰
۷. مصلحت عمومی جامعه و طرد نااهلان از پست‌های کلیدی	۱۹۰
۸. ایجاد کسب و کار حلال و ساماندهی امور اقتصادی	۱۹۱
۹. سامان یافتن همه شئون زندگی	۱۹۲
۱۰. فراهم شدن زمینه تحقق اهداف انقلاب اسلامی	۱۹۳

فصل دوازدهم: پیامدهای شوم ترک امر به معروف و نهی از منکر

۱. محرومیت از حیات طیبه	۲۰۰
۲. واژگونی قلب	۲۰۱
۳. از بین رفتن برکت زندگی	۲۰۱
۴. شریک گناه	۲۰۲

۵. واژگونی ارزش‌ها ۲۰۳
۶. آشکار شدن ذلت در میان مردم ۲۰۴
۷. اعلان جنگ با خدا ۲۰۵
۸. غضب الهی ۲۰۶
۹. تسلط و سیطره اشرار و عدم استجابت دعا ۲۰۷
۱۰. مشمول لعن، نفرین و عذاب الهی ۲۰۹
- برای مطالعه: قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر ۲۱۳
- کتابنامه ۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند:

گروهی هستند که نه پیامبرند و نه شهید ولی مردم به مقامی که خداوند
به خاطر امر به معروف و نهی از منکر به آنان عطا فرموده غبطه می خورند.

مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۱۸۲

بسمه تعالی

کتاب فعل خوبان (امربه معروف و نهی از منکر کاربردی و آسان) نوشته جناب
حجة الاسلام والمسلمین آقای عبدالرحیم بیرانوند را ملاحظه نمودم، نویسنده
محترم تتبع ارزشمندی انجام داده و با استفاده از آیات و روایات و آراء
اندیشمندان، مجموعه‌ای ارزشمند ارائه نموده‌اند.

در بخش‌هایی از نوشته پیشنهادات عملی و کاربردی ارائه کرده‌اند که در
خور تقدیر است.

کتاب دارای دوازده فصل و در قالب درسنامه تهیه شده که می‌تواند برای
مبلغین و معلمان دینی در ارائه مباحث امر به معروف و نهی از منکر قابل
استفاده باشد.

اینجانب از زحمات نویسنده محترم تشکر و مطالعه کتاب را به علاقمندان
توصیه می‌کنم.

محمد حسن نبوی

معاون تبلیغ و امور فرهنگی حوزه های علمی

مقدمه

امر به معروف و نهی از منکر، از ارکان اساسی اسلام و از اوجب واجبات اند که اسلام می خواهد همه چیز را به وسیله آن ها اصلاح کند و سفارش به آن در قرآن، سخنان پیامبر ﷺ و امامان علیهم السلام، دارای لحنی کم نظیر و تکان دهنده است. در اهمیت امر به معروف و نهی از منکر همین بس که امام حسین (ع) با تمام بستگانش و فرزند شرفخواهش، در راه اقامه آن، شهید می شود.

انقلاب اسلامی ایران، خود یکی از امورات مهم و نتایج اصل اساسی امر به معروف و نهی از منکر در جنبه های سیاسی و حکمرانی آن است و برای حفظ، گسترش و تداوم آن نیز باید به همین اصل مهم تمسک جست.^۱ بی تردید امروز نسخه شفابخش جامعه بشری و درمان امت اسلامی، منوط به همگانی شدن این واجب حتمی است.

به همین منظور هم در قانون اساسی، امر به معروف و نهی از منکر به عنوان یک وظیفه همگانی مطرح شده است.^۲

۱. قوام حکومت اسلامی و بقای حاکمیت اختیار، به این است که در جامعه، امر به معروف و نهی از منکر باشد. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با علما و روحانیان، ۱۳۷۱/۵/۷.

۲. ماده هشتم قانون اساسی: در جمهوری اسلامی ایران، دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر، وظیفه ایست همگانی و متقابل بر عهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم، مردم نسبت به دولت، شرایط و حدود و کیفیت آن را قانون معین می نماید.

امربه معروف و نهی از منکر، واجب تمدن سازی است که از آن به عنوان ترجمان ساخت و هندسه نظام اسلامی یاد شده است^۱ و زمانی نظام اسلامی، همیشه تروتازه، با طراوت و شاداب خواهد ماند که امر به معروف و نهی از منکر در تمامی سطوح جامعه اجرایی شود.

بر مسلمانان لازم و ضروری است که با تشکیل هسته های اجرایی، در راستای پیاده کردن این عمل زیربنایی و سازنده جامعه، از هیچ کوششی دریغ نورزند و نگذارند که گرد و غبار فراموشی بر چهره ی آن بنشیند.

امروز مسئولیت شرعی، انقلابی و سیاسی همه کسانی که امام حسین (علیه السلام) را الگوی خود می دانند، احیای امر به معروف و نهی از منکر است. بیاییم ما هم به قدر توان خود؛ با دل و زبان یا دمی و درمی یا قلمی و قدمی در نقش یک منتظر صالح و چشم انتظار مصلح موعود، نگذاریم این دو فریضه الهی بیش از این مهجور گردیده و بر زمین بماند.

کتاب حاضر در دوازده فصل و با هدف استفاده معلّمان، مربیان، اساتید و مبلغان گرامی برای تدریس و تبلیغ نوشته شده است، در عین حال سعی ما بر آن بوده که مطالب کتاب، قابل استفاده برای عموم باشد.

در این نوشته سعی شده است از لغات ساده و عبارت های روان و قابل فهم استفاده شود، گرچه از آشنا کردن دانش پژوهان با اصطلاحات تخصصی هم غافل نبودیم. لذا استادان محترم، اصل ساده گویی را فراموش نکرده و از به کار گرفتن اصطلاحات و لغات دشواری که ضرورتی ندارد و فهم مطالب را دشوار می سازد، بپرهیزند.

۱. بیانات مقام معظم رهبری در حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۴/۰۱/۰۱

یکی از اصول مهم تدریس، بیان مثال و تطبیق با مصادیق است. آنچه مردم با آن سرو کار دارند نمونه‌های عینی و عملی مصادیق «معروف» و «منکر» است. از این رو، اگر برای هر مبحثی یک یا دو مثال آورده شود، فراگیران کاربردپذیری بودن امر به معروف و نهی از منکر را حس کرده و به یادگیری آن علاقه بیشتری نشان می‌دهند، در متن کتاب نیز برای بسیاری از موضوعات مثال آورده شده است.

در این کتاب خلاصه‌ی هر فصل نیز آورده شده است، این نیز در فراگیری افراد بسیار موثر خواهد بود.

برای هر فصل، چند پرسش نوشته شده است و تعدادی تمرین و پژوهش داده شده و آخر هر فصل نیز چند کتاب جهت مطالعه و پژوهش بیشتر معرفی شده است که تمامی این‌ها می‌توانند به ارتقای سطح علمی دانش‌پژوه، کمک کند. این کتاب دارای مجوز از دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله العظمی خامنه‌ای (حفظه الله) می‌باشد.

خدای متعال را بر این توفیق سپاس می‌گویم و انتقادات و پیشنهادهای سازنده عزیزان استقبال می‌کنم.

ارتباط با مولف در شبکه‌های اجتماعی سروش، ایتا، بله و تلگرام: @rahim1404

قم شهر بانوی کرامت

خاک راه نوکران حسین (علیه السلام)

عبدالرحیم بیرانوند

مصادف با شب اول محرم الحرام ۱۴۴۱ ه.ق

(آغاز دهه‌ی احیای امر به معروف و نهی از منکر)